

Trenérství a ženy

Nicole M. LaVoi (Ed.). *Women in sports coaching*. London: Routledge, 2016. 270 stran. ISBN 978-1-138-83796-6.

Tématu ženy a sport věnují zahraniční odborníci výraznou výzkumnou pozornost zejména v posledních padesáti letech. Tyto snahy se vedle řady publikovaných statí v renomovaných odborných periodících (nejčastěji zaměřených na problémy sociologie sportu) odrazily mj. také ve vzniku samostatného odborného časopisu *Women in sport and physical activity journal*, který vydává prestižní nakladatelství Human Kinetics již od roku 1992. V české kinantropologii o těchto zahraničních přístupech informovala např. přehledová studie Jana Hendla *Feminismus a feministický výzkum ve vědě o sportu* publikovaná roku 2000 (in V. Hošek & P. Jansa (Eds.), *Psychosociální funkce pohybových aktivit, sborník z celofakultního semináře* (s. 17–23). Praha: Karlova universita) nebo rozsáhlá kapitola v monografii Aleše Sekota *Sociologie sportu* z roku 2006 (Brno: Masarykova univerzita, Paido, s. 315–362). Patrně největší ohlas výzkumu sportovní genderové problematiky u nás měly závěry rozsáhlé výzkumné studie Kari Fasting a Naděždy Knorre *Ženy ve sportu v České republice* vydané v roce 2005 (Oslo, Praha: Norská sportovní univerzita, ČOV). Součástí tohoto výzkumu zaměřeného na genderové nerovnosti ve sportu – analogicky jako v řadě zahraničních výzkumných studií – byla také problematika žen ve sportovním trenérství.

Z výše naznačeného pohledu představuje recenzovaná publikace *Women in sports coaching (Ženy ve sportovním trenérství)* další kvalitativní posun, a to svým pregnantně vymezeným zaměřením pouze na výzkum zastoupení a především problémů žen v rámci sportovního trenérství. Hlavní autorkou a editorkou této knihy je Nicole M. Lavoie, jež se problematice žen ve sportu a zejména žen trenérek, intenzivně věnuje již skoro dvě desetiletí. Vyučuje psychologii sportu a sociologii sportu na Univerzitě v Minnesotě (University of Minnesota). Je uznávanou odbornicí na problematiku rozvoje mladých sportovců a trenérského vzdělávání. Její současné výzkumy se pak zaměřují zejména na genderovou problematiku ve sportu. Jak sama uvádí, jejím životním cílem i vášní je zlepšit životy lidí a jejich rodin prostřednictvím sportu a pohybové aktivity – zejména pak životy dívek a žen.

Knihou *Women in sports coaching*, jež byla publikována roku 2016 ve světově známém nakladatelství Routledge, obsahuje příspěvky, vedle hlavní editorky, ještě dalších 17 autorů. Tato rozsáhlá skoro třisetstranná publikace je složena ze čtyř kapitol. První kapitola se zaměřuje na základní informace týkající se trenérek-žen. Podkapitoly se zabývají zkušenostmi žen vykonávajících funkci trenérky a také celkovým nedostatkem trenérek na vedoucích pozicích ve sportu.

Druhá kapitola se věnuje individuálním znakům osobnosti trenérek. Jednotlivé podkapitoly se zabývají specifickými otázkami, jako např. situací lesbických trenérek a homofóbií, diskriminací žen trenérek související s jejich rasovou odlišností, vztahem trenérka a mateřství, možnostmi trénování sportovců-mužů a mužských týmů ženami apod. Třetí kapitola je zaměřena na lokální i globální výzkumy v oblasti genderu a sportu. Podkapitoly shrnují uskutečněné kvalitativními i kvantitativními výzkumy a návrhy na rozvoj a podporu trenérek. Čtvrtá kapitola popisuje strategické změny, které by dle autorů mohly vést k vytvoření pozitivních změn pro trenérky-ženy.

Více než 40 let odborníci zkoumají a dokumentují zkušenosti a postavení žen ve sportovním trenérství. Význam zastoupení žen v oblasti trenérství je často přehlížen, avšak jejich přínos může být markantní. Kniha se dá proto považovat za velmi významnou a průkopnickou práci, jelikož je celá věnovaná sportovnímu trenérství a jeho genderové problematice, a to na rozdíl od jiných publikací, které se tomuto tématu věnují jen částečně či okrajově. Publikace přináší nové poznatky a podněty nejen pro další generace výzkumných pracovníků, trenérů a sportovců, ale je přínosem i pro širokou veřejnost. Kniha neodpovídá na konkrétní otázky, „jak trénovat“, ale zabývá se slo-

žitými faktory, které ovlivňují kariéru žen trenérek, reflektuje jejich zkušenosti, jejich přínosy pro sportovní trenérství i další pro tuto oblast klíčové faktory.

Recenzovaná publikace by se tak mohla stát nástrojem, který může pomoci při řešení genderové diskriminace v trenérství, také by mohla zvýšit povědomí veřejnosti o této problematice.

Autoři v této souvislosti vytvořili čtyři pilíře strategických změn, které by mohly vést k nárůstu počtu trenérek. První pilíř je zaměřen na individuální změny. Strategie na této úrovni se orientují především na vzdělávání a rozvoj trenérek, tzn. na poskytování adekvátních znalostí a dovedností, které ženám pomohou stát se konkurenceschopnými a sebejistými na pozici trenér. Druhý pilíř je věnován interpersonálním změnám, které by měly ženám poskytnout podporu, vytvořit životaschopnou a udržitelnou komunikaci mezi trenérkami i trenéry na všech úrovních sportovního systému, povzbudit ženy v trénování sportovců mužů i mužských týmů a dát ženám možnost volby mentoringu (trenérka si může zvolit, zda její mentor bude muž či žena).

Třetí pilíř popisuje organizační změny. Tyto strategie jsou určeny pro vedoucí sportovních organizací, kteří mohou a jsou schopni ovlivnit strukturální změny, jež vytvoří pozitivní pracovní prostředí pro ženy a poskytnou všem trenérům stejné příležitosti. Čtvrtý pilíř se zabývá změnami na sociokulturní úrovni. Ideologie, hodnoty, normy, předsudky a stereotypy, které udržují mužskou dominanci ve sportovním trenérství, je třeba odsunout stranou a dát stejný prostor všem na všech úrovních sportovního systému. Autoři zdůrazňují, že změny se musejí stát v co nejširším spektru. Je nutné, aby došlo ke změnám ve všech čtyřech výše uvedených pilířích. Nyní úkol spočívá na správních orgánech a sportovních organizacích, aby přijaly odpovídající strategie a podpořily ženy-trenérky.

V současné době genderová nerovnost zvláště ve sportovním trenérství představuje velmi diskutované téma. Touto problematikou se zabývá např. OSN, Evropská unie či u nás vláda České republiky nebo Český olympijský výbor a jeho Komise rovných příležitostí ve sportu. Kniha *Women in sports coaching* má bezesporu velký přínos pro řešení této problematiky a může pomoci sportovkyním i dalším ženám uvažujícím o trenérské kariéře. Zajímavá může být nejen pro výzkumné pracovníky ve sportu, ale také pro širokou veřejnost, které není lhostejná momentální genderová situace ve sportovním trenérství. Lze předpokládat, že v publikaci uvedené strategie by mohly přispět ke zlepšení genderové nevyváženosti i v českém sportovním trenérství.

Kateřina Jakubcová